

СТАНОВИЩЕ

от доц.д-р Генчо Василев Вълчев
доцент в Тракийски университет – Стара Загора

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по: област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.2. Педагогика
докторска програма Специална педагогика

Автор: *Красимира Стоилова Иванова*

Тема: *Персонализираното обучение – предиктор за приобщаването на учениците със специални образователни потребности*

Научен ръководител: *проф. д.п.н. Жана Атанасова Янкова, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“*

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-22-890 от 27.04.2026 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „*Персонализираното обучение – предиктор за приобщаването на учениците със специални образователни потребности*“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1.Педагогически науки, професионално направление 1.2.Педагогика, докторска програма *Специална педагогика*.

Автор на дисертационния труд е *Красимира Стоилова Иванова*, докторант в редовна форма на обучение към катедра „*Педагогика и управление на образованието*“ с научен ръководител проф. д.п.н. Жана Атанасова Янкова от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от *Красимира Иванова* комплект материали на електронен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва дисертационен труд, автореферат, автобиография, 5 научни публикации по темата на дисертацията и необходимите административни документи за процедурата.

Докторантът *Красимира Иванова* проявява активност и демонстрира афинитет към работа с деца със специални образователни потребности. Кариерното развитие и професионална ангажираност на докторанта са доказателство за последователност и задълбоченост на интересите ѝ към проблемите на децата със специални образователни потребности. Образователния статус, периметърът на професионални интереси и професионална реализация на

докторанта показват научни и професионални амбиции и са маркери за личностна активност и устойчивост на професионалните интереси и не на последно място научно любопитство (в добрия смисъл на понятието).

2. Актуалност на тематиката

Осигуряването на оптимални условия за социална и образователна интеграция на децата със специални образователни потребности е базисен не само за самите деца, но и за цялостния комплекс от професионални и личностни взаимоотношения в сферата на подкрепа на личностното развитие. Многообразието на потребностите на децата със специални образователни потребности, детерминирани от спецификата и обема на личните им ресурси, поставя изискване за комплексност на подходите и координация на стратегиите за приобщаване и обучение на тази група деца, не само като част от образователната система, но и като част от ресурса на обществото въобще. В този смисъл ролята на адаптираните и оптимизирани образователни ресурси и технологии за приобщаване, като част от специалнопедагогическия инструментариум от развиващи, адаптиращи и интеграционни стратегии е значима. В този контекст настоящият труд се характеризира с подчертана актуалност за съвременната наука и педагогическа практика.

3. Познаване на проблема

Структурата и съдържанието на Първа глава и Втора глава на дисертационния труд са демонстрация на добра информираност и познаване на базисната и актуалната научната проблематика в двете направления, върху които е изградена концепцията на изследването:

1) Характеристика на приобщаващото образование като цялостна образователна стратегия и дефиниране на приобщаването чрез приобщаващо образование за ученици със СОП, с акцент върху модела на дигитално приобщаващо образование;

2) Персонализираното обучение като концепция и процес (с акцент върху персонализираното обучение като фактор за приобщаване на деца и ученици със СОП).

Доброто познаване на еволюцията на базисните научни постановки към актуалната научна визия в изучаването на персонализираното обучение е обвързано с достатъчни компетенции в областта на приобщаващото образование и в частност на приобщаването и подкрепата на деца и ученици със специални образователни потребности.

Подходът към селектиране, систематизиране и анализ на научната информация показва познаване на конкретната проблематика, както и формирани умения за работа с източници на научна информация.

4. Методика на изследването

Дизайнът на изследването и изследователската програма са представена в трета глава на дисертационната разработка. Коректно е дефинирана предметно-обектната област на изследването (т.3.1.1). Трудът има ясно и точно формулирана цел. Целта е декомпозирана в 7 изследователски задачи (в автореферата номерацията на задачите е сгрешена), които ясно очер-

тават параметрите на изследването. Целите и задачите на изследването са логично аргументирани и напълно кореспондират с декларираните изследователски хипотези (нулева хипотеза и 3 хипотези). Хипотезите са коректно формулирани и детерминират акцентите на изследователската програма.

Изследователската програма е прецизно разработена и детайлно представена. Определени са времевите и съдържателните параметри на изследователския процес.

Методите на емпиричното изследване са правилно селектирани и пряко кореспондират с концептуалната рамка на изследването. Те включват анкетиране с разработени авторска анкета и авторска скала; проучване с използване на диагностичния инструмент „мисловни карти“ с централно понятие „персонализирано обучение“; обучаващ експеримент с използване на мобилно приложение с изкуствен интелект.

Изследователският инструментариум е разработен съобразно целта и задачите и не буди съмнения за коректност. Включва четири основни изследователски инструмента:

Първи приложен диагностичен инструмент (авторска многомерна анкета, която има за цел да установи рефлексията към персонализираното обучение от действащи учители и педагогически специалисти).

Втори приложен диагностичен инструмент („мисловна карта“). Мисловната карта има за цел да установи перцепцията на персонализираното обучение и се прилага след като респондентите са придобили знания за персонализирано обучение.

Трети приложен инструмент на емпиричното изследване (обучаващ експеримент с мобилното приложение DuoLingo като смарт-дигитална технология, с ученици със СОП).

Четвърти диагностичен инструмент (скала за оценка на проведения обучаващ експеримент с приложение с изкуствен интелект като смарт-дигитална технология с ученици със СОП в модел на хибридно обучение).

Изследователският инструментариум е представен точно, детайлно и коректно и предполага възможности за сериозен научен анализ (какъвто е реализиран в четвърта глава).

За целите на първичната обработка на данните, статистическият анализ и статистическият извод е ползван богат набор от статистически методи, реализирани с три статистически пакета (IBM SPSS 22, STATISTICA 13 и EXCEL 2016). Методите са използвани правилно и по целесъобразност. Статистическите методи са с висока точност и дават възможност за вариативен анализ на данните.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представения дисертационен труд е с класическа пирамидална структура: аналитичен обзор на информационни източници по проблематиката на изследването (Първа и Втора глава); дизайн на изследването - структура, параметри и съдържание на изследователската програма (Трета глава); анализ на резултатите от изследването (Четвърта глава), изводи, заключение, списък на използваната литература и приложения. Към представения продукт са

включени и приносите, които докторантът е формулирал. Обемът е 281 страници (без приносите и приложенията). В изложението са включени 19 таблици и 77 фигури. Към основния текст са представени 2 приложения (анкета и скала за оценяване). Списъкът на използваните източници включва 263 литературни източника и 44 нормативни документа.

Анализът на резултатите от изследването е представен в четвъртата част на дисертационния труд. Компетентно е приложен е метода на статистическия анализ, което е предпоставка за коректни статистически изводи. Извършен е количествен и качествен анализ на резултатите. Диференциацията на акцентните направления на анализа е съобразно целта и заложените хипотези. Интерпретацията на данните е извършена компетентно, направените обобщения и изводи са сериозна база за бъдеща работа по проблема. Мога да отбележа, че получените данни не са просто представени и описани, а се интерпретират и коментират в количествен и качествен аспект, съобразно логиката на изследователската програма и технологичните параметри и специфика на инструментариума. При диференцирания анализ на данните по посока на хипотезите са изведени обобщения с теоретична и практическа стойност.

Докторантът Красимира Стоилова Иванова е формулирала 7 приноса на своя дисертационен труд. Приносите са с комплексен характер и са диференцирани в две събгрупи: **Приноси с научно теоретичен характер (4 приноса) и Приноси с научно приложен характер (3 приноса)**. Искам да отбележа, че при формулиране на приносите на дисертационния труд докторантът Красимира Иванова е била обективна и не е преувеличила приносите си.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени са 5 публикации по темата на дисертационния труд. Съдържанието на публикациите е в съответствие с проблемните области, обхванати в разработката. По този показател нормативните изисквания са изпълнени.

7. Автореферат

Авторефератът е във формат и със съдържание, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ. Съдържанието му точно отразява представения дисертационен труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръката ми към докторанта е в посока към бъдещите акценти в научно-изследователската и работа: да разработи цялостни модели за обучение и подкрепа на учениците със специални образователни потребности с различни диагнози в условията на електронна среда посредством информационните и комуникационните технологии. Сигурен съм, че има интелектуален и компетентностен ресурс да го направи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания: на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Красимира Иванова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Специална педагогика“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно планиране и провеждане на научно изследване.

Заключение: убедено давам своята положителна оценка на проведеното изследване. Оценката ми се отнася за дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси. Предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Красимира Стоилова Иванова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Специална педагогика“

12.06. 2026 г.

Изготвил становището: .....

Доц.д-р Генчо Вълчев